

v&vn
Beroepsvereniging van zorgprofessionals

Beroepscode en tuchtrecht: doorwerking in de praktijk?

Beelden uit Nederland.

dr. H. van Dartel
Ethicus, (np) verpleegkundige
Voormalig voorzitter CE VenVN

opzet

- Achtergrond en inzet van de beroepscode
- Element van professionele verantwoordelijkheid
  - Professionele standaard
  - Balans van verantwoordelijkheden
  - Kritische vragen
- Betekenis van het tuchtrecht
  - Verkenning grenzen
  - Kritische vragen
- Risico: versmalling van de vraag naar goede zorg

achtergrond en inzet

- Verschillende codes
- Ontwikkeling nationale code: stapsgewijs
- Nieuwe code: algemeen geaccepteerd
- **Inzet** Met een beroepscode laat de beroepsgroep zien dat zij het vertrouwen van de samenleving waard is. De Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden geeft de waarden en normen van de beroepsgroep weer. Daarmee biedt hij de uitgangswaarden voor het handelen van jou als verpleegkundige of verzorgende. Hij vormt een leidraad voor je professionele handelen (uit: VenVN: Hoe gebruik je de beroepscode?)

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

professionele standaard

- ‘De hulpverlener moet bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed hulpverlener in acht nemen en handelt daarbij in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiend uit de voor hulpverleners geldende professionele standaard. (artikel 7 WGBO)

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

professionele standaard

- **vakinhoudelijke normen:**
  - vakinhoudelijke en technische regels;
  - (zorg)standaarden, richtlijnen en protocollen;
  - *beroepscode* en gedragsregels;
  - beroepsprofielen;
  - specifieke ethische regels binnen de zorgverlening;
- **juridische normen:**
  - wet- en regelgeving;
  - jurisprudentie: uitspraken van de (tucht)rechter;
- **mengvormen:**
  - richtlijnen van de inspectie (opgelegd aan instellingen);
  - algemene juridische, ethische en beroepsnormen;
  - standpunten en adviezen van gezaghebbende organisaties, zoals de KNMG.

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

inhoud van de code

1. Algemene punten m.b.t. de beroepsuitoefening
2. De verpleegkundige in relatie tot de zorgvrager
3. De verpleegkundige in relatie tot (in)formele samenwerkingspartners
4. De verpleegkundige in relatie tot de samenleving

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

gebruik beroepscode

De Nationale Beroepscode is een hulpmiddel bij ethische vragen. Hij geeft uitgangswaarden voor je handelen. Sommige waarden staan expliciet in de code. Andere niet. De code biedt je (meestal) geen kant en klare oplossingen of voorschriften. Hij geeft je wel aanknopingspunten om de vraag of het probleem te overdenken en om tot een weloverwogen keuze te komen. Als verpleegkundige of verzorgende moet je altijd zelf nadenken over de situatie en eventueel in overleg met anderen nagaan of een bepaald artikel in deze specifieke situatie van toepassing is en wat het dan van je vraagt.

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

professionaliteit

De kern zit in de bereidheid en het vermogen

- om je als individuele professional steeds af te vragen wat voor déze zorgvrager in déze situatie goede zorg is
- om daarover een weloverwogen afweging te maken
- samen met de zorgvrager of met anderen (afhankelijk van de situatie)
- om naar die afweging te handelen
- op een zodanige manier dat de zorgvrager zich als persoon erkend voelt
- om je over dat handelen te verantwoorden
- en om van je ervaringen te leren.

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

professionele verantwoordelijkheid

Diversiteit van aanspraken in zorgpraktijken:

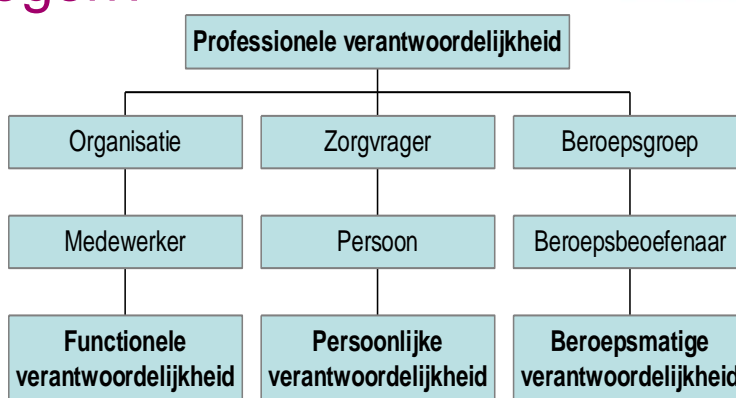
1. Functioneel: door organisatie/instelling.
2. Beroepsmatig: door beroepsgroep.
3. Persoonlijk: door zorgvrager.
door jezelf.

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

wat moet het zwaarste wegen?

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

twijfels

Twijfels over de effecten van een beroepscode in de praktijk:

- regels zijn te algemeen;
- ze zijn te veel gericht op de professionele status van de beroepsgroep;
- ze bieden te weinig ruimte aan het patiëntenperspectief;
- ze bevatten te veel inconsistenties en tegenspraken;
- ze bieden te weinig ruimte voor persoonlijke moraal;
- ze werken juridisering in de hand.
- inzet in tuchtrecht versterkt dat effect

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

Relatie met tuchtrecht: grensbewaking?

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

achtergrond

- Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg
- Risicovolle handelingen aanknopingspunt.
- Doel: betere bescherming patiënt, adequate toetsing verpleegkundige praktijk
- Verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten, physician assistants.
- Geringe bekendheid, belang erkend

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

twee tuchtnormen

- De eerste norm betreft het 'handelen of nalaten van handelen in strijd met de zorg die de geregistreerde zorgverlener behoort te betrachten ten opzichte van de patiënt en de naaste betrekkingen van de patiënt'.
- De tweede tuchtnorm heeft ook een open karakter, maar betreft duidelijk andere aspecten van de beroepsuitoefening. Het gaat om: 'enig ander handelen of nalaten als geregistreerde zorgverlener in strijd met het belang van een goede uitoefening van individuele gezondheidszorg'.

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

klacht in te dienen door

- de rechtstreeks belanghebbende (vaak de patiënt zelf, of diens nabestaanden),
- degene die een opdracht heeft verstrekt,
- de werkgever of het bestuur van een instelling waar de beroepsbeoefenaar werkzaam is,
- de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

maatregelen

Bij gegroundverklaring:

- waarschuwing,
- berisping,
- geldboete van ten hoogste €4500,
- (voorwaardelijke) schorsing van maximaal 1 jaar,
- gedeeltelijke ontzegging,
- doorhaling in het BIG-register.

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

uitspraak tuchtcollege

Verweerder heeft zich jegens patiënte ernstig grensoverschrijdend gedragen door seksueel contact met haar te hebben tijdens de periode waarin tussen beiden een behandelingsovereenkomst gold. Zelfs als het contact tussen beiden minder vergaand zou zijn geweest, is er sprake geweest van grensoverschrijdend gedrag jegens patiënte, omdat hij buiten de intakeprocedure om privécontact met haar had via de telefoon en sociale media. Daarnaast hebben er diverse ontmoetingen plaatsgevonden. Verweerder is hiermee dieper in het privéleven van patiënte doorgedrongen dan noodzakelijk was, hetgeen in strijd is met artikel 2.12 van de Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden. (Beslissing in de zaak onder nummer c 2014.157.)

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

kwesties

- Schendingen eerste norm domineren
- Frequent betrekking op grenzen van de beroepsuitoefening, vooral in relationele zin
- Vooral in de psychiatrie
- Verwijzing naar beroepscode
- Vraag: zijn ze daarvoor bedoeld?

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

kritiek

- Versmalling denken over goede zorg
- Morele regels geïnterpreteerd als juridische
- Leereffecten?
- Individueel niveau?
- Sfeer van de wet: negatief effect op leren
- Wat staat voorop? Bescherming beroepsgroep? Bescherming patiënt?

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

positieve effecten

- Op het niveau van de beroepsgroep
- In de sfeer van grensbewaking
- Verduidelijking grensnormen
- Niet van streefnormen
- Maatschappelijke geruststelling ?

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

afrondend

- Beroepscode: gekoppeld aan beeld van reflectieve professional
- Element van de professionele standaard
- Koppeling aan tuchtrecht: risico van juridisering
- Verheldering grensnormen beroepsgroep

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland

Dank voor uw aandacht

14 december 2018

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland